

Monumenternes kvinde

HELEN SCHOU

27. september 2020 - 7. marts 2021

RANDERS KUNSTMUSEUM

WWW.RANDERSKUNSTMUSEUM.DK

Undervisningsforløb til Folkeskolens mellemtrin

Om undervisningsmaterialet

Undervisningsmaterialet tager udgangspunkt i særudstillingen *Helen Schou – Monumenternes kvinde* og særligt et af billedhuggerens hovedværker, *Den Jyske Hingst* fra 1969.

Materialet består af en introduktion af Helen Schou og *Den Jyske Hingst* til lærerne samt to arbejdsspørgsmål til eleverne, et til danskundervisningen, hvor eleverne skal skrive en erindring, og et til billedkunstundervisningen, hvor eleverne skal tage billeder og tegne skitser.

Klassetrin: 4.-5.klasse

Fag: Dansk og Billedkunst

Pris: Undervisningsforløbet er gratis for grundskoler i Randers Kommune. For øvrige grupper kr. 500.

Undervisningsmaterialet har en tilhørende **lærerworkshop**, hvor lærerne introduceres til, hvordan de sammen med eleverne kan kreere nyfortolkninger af *Den Jyske Hingst* tilbage på skolen. Der findes mere information om workshoppen på næste side.

Undervisningsmaterialet kan benyttes uden workshoppen og kan kombineres med en dialogbaseret omvisning i særudstillingen.

Omvisninger kan bookes på telefon 86 42 29 22 eller info@randerskunstmuseum.dk

Børne- og Undervisningsministeriets Fælles Mål

Kompetencemål for Dansk (efter 4. klassetrin)

- Eleven kan læse
- multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden.
- Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.
- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.
- Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.

Kompetencemål for Billedkunst (efter 3. klassetrin)

- Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder.
- Eleven kan samtale om egne og andres billeder.
- Eleven kan kommunikere gennem billeder.

UNDERVISNINGSFORLØB TIL FOLKESKOLENS MELLEMLTRIN

Ved Ulrikke Friis Christiansen, udstillingsassistent

Randers Kunstmuseum inviterer folkeskolens mellemtrin til at arbejde kreativt med udgangspunkt i Den Jyske Hingst fra 1969 af billedhuggeren Helen Schou (1905-2006). Eleverne skal udforme deres egne hingste i ler med inspiration fra Den Jyske Hingst på Østervold i Randers. Lærerne introduceres til forløbet ved en lærerworkshop på Randers Kunstmuseum, hvor en professionel keramiker guider til fortolkninger af hingsten i ler. Workshopen kombineres med en introducerende omvisning i udstillingen. Der forsynes med ler, der tages med tilbage på skolen, samt undervisningsmateriale. Eleverne inviteres efterfølgende til en dialogbaseret omvisning i udstillingen samt til at medbringe deres skulpturer, lavet hjemme på skolen, der udstilles i Randers Kunstmuseums Kunstlaboratorium.

Undervisningsforløbene er fagunderstøttende til Fælles Mål i fagene dansk og billedkunst.

Klassetrin: 4.-5. klasse

Fag: Dansk og Billedkunst

Sted: Randers Kunstmuseums Billedskole

Tid: 9. oktober kl. 15-17

Pris: Undervisningsforløbet er gratis for grundskoler i Randers Kommune.

For øvrige grupper kr. 500.

Undervisningsforløbene kan bookes på telefon 86 42 29 22 eller info@randerskunstmuseum.dk. Læs mere på www.randerskunstmuseum.dk

Introduktion til lærerne

Helen Schou, f. Rée (1905-2006)

Billedhugger Helen Schou må siges at have en betydelig rolle i dansk skulpturhistorie med to pragtmonumenter i det offentlige rum; rytterstatuen af *Kong Christian X* (1955) i Aarhus og *Den Jyske Hingst* (1969) i Randers. Hun formåede gennem sit kunstneriske virke at markere sig indenfor et mandsdomineret felt, og rytterstatuen er en af de ganske få i verden, der er skabt af en kvinde. Det var dog ikke uden problemer for Schous virke som kunstner, at hun var kvinde. Hun måtte kæmpe for anerkendelse. Ikke desto mindre fik Schou en række centrale udsmykningsopgaver ligesom hun opnåede stor institutionel anerkendelse i hendes levetid, hvor hun sad i en række betydelige råd og fik tildelt flere udmærkelser samt priser.ⁱ

Schou omtales som hesteelsker, hestedyrker og hestekender, og at hendes foretrukne motiv var heste, ligger da også lige for, da hun gennem hele sit liv havde en tæt kontakt med heste.ⁱⁱ

Schous studier af naturens heste var omfattende, men hun var også stærkt optaget af ryttermonumenterne, hun mødte på sine mange rejser i Europa. Ydermere fordybede hun sig i menneske- og hesteanatomistudier ved kunsthistoriker og daværende korpsdyrlæge Hjalmar Friis (1884-1974), der læste anatomi med hende, hvilket førte til, at hun som 17-årig deltog i at dissekere heste på Landbohøjskolen. Hun ville undersøge hver en muskel og sene og opnå et større kendskab til hestens anatomi.ⁱⁱⁱ

Den Jyske Hingst, 1969

Den Jyske Hingst er et monument, der havde været undervejs i mange år. Randers er historisk kendt som stedet for de østjyske dyrskuer og hestemarkeder, og siden middelalderen har hesteavlens stået stærkt på egnen, hvor fremsynede landbrugere siden midten af det forrige århundrede arbejdede på at forbedre den jyske hesterace. At skabe et monument for den jyske hingst netop her havde derfor længe været et ønske i jyske hesteavlerkredse. Statuen skulle udtrykke den kraft og styrke, som kendetegner hesteracen samt den jyske befolkning.

Den oprindelige inspiration til monumentet kom fra den randersfødte forfatter Henrik Pontoppidan (1857-1949), der i romanen *De Dødes Rige* (1912-1916) formulerede tanken, da han skrev om kronjydernes konge, Klavs Dihmer, der

... kørte ind til Randers i en almindelig stiv bondevogn, men havde som forspand to dejlige sortbrune hingste, de berømte oppenheimere, der godt kunne have fortjent et monument i bronze paa byens torv.

I 1920'erne og 1930'erne blev monumentet så vedtaget i De samvirkende jyske Hesteavlforeninger på et tidspunkt, hvor foreningerne endnu var en økonomisk magtfaktor. Man kontaktede herefter billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen med henblik på at udarbejde en skitse, men på grund af hendes død i 1945 gik processen i stå. I 1958 blev det endelig besluttet at kontakte Schou, der fik tildelt opgaven begrundet i hendes mange indtrængende, fortræffelige dyreskulpturer og store sans for heste. Schou, der lige havde afsluttet det 12 år lange arbejde med rytterstatuen af *Kong Christian X*, måtte nøje overveje beslutningen om at kaste sig direkte ud i et nyt projekt af anseligt format og omkostninger.^{iv}

Til dansklæreren

Nedenstående citat er en beskrivelse af indvielsen af *Den Jyske Hingst* i 1969 på Østervold i Randers. Citatet læses højt for eleverne og fungerer som inspiration for den fiktive erindring, de selv skal skrive. Nedenfor ses desuden et fotografi fra begivenheden i 1969. Fotografiet fungerer på samme måde som citatet som inspiration for elevernes erindringer. Til sidst skal eleverne kreere nyfortolkninger af *Den Jyske Hingst* i ler ud fra deres beskrivelse af hingsten i deres erindringer.

Store menneskemængder var stimlet sammen på Østervold i Randers. Al bustrafik i indre by var indstillet, regnen faldt, og alle ventede i spænding. Det var 22. november 1969, og årsagen var afsløringen af Den Jyske Hingst af billedhuggeren Helen Schou (1905-2006). Da klokken slog 15.11 trak borgmester Svend Thingholm med lidt besvær et hvidt hestedækken af det kæmpemæssige dyr, henvendte sig rosende til kunstneren og sagde: Det har været et hestearbejde!" Fru Schou bekræftede og takkede byen for godt samarbejde. I modsatte ende af Østervold havde butiksindehavere stillet op med højtidelighedens folkegave - varm hestehalesuppe til alle fremmødte – suppe til 8.000 mennesker var tilberedt, men blev dog ikke spist op. Samme handlende havde opstillet højtalere, hvor sange som "Hyp lille Lotte" og "Jeg har min hest, jeg har min lasso" strømmede ud. Festlighederne var dog startet lidt for tidligt og de overdøvede talerne. Højtideligheden denne lørdag blev indledt i Kulturhuset, hvor Schou havde mulighed for at fortælle om hestens udvikling gennem tiden fra vildhingsten til den hingst, hun nu havde foreviget i bronze."

Arbejdsspørgsmål til eleverne i Dansk

Skriv en erindring

Forestil dig, at du var tilstede 22. november 1969 på Østervold i Randers, da *Den Jyske Hingst* blev indviet.

Med inspiration fra citatet og fotografiet, skal du finde på en erindring som om, du selv var tilstede ved indvielsen.

Erindringen skal også indeholde en detaljeret beskrivelse af *Den Jyske Hingst*, der senere bruges som inspiration, når du selv skal kreere din egen hest i ler.

Hvad er en erindring?

En erindring er et tilbageblik. Det vil sige, at der skrives i datid og med jeg-fortæller, og ofte beskrives situationen med følelser og sanser. Erindringen er en detaljeret beskrivelse af en begivenhed, stemning, oplevelse eller et miljø og eventuelt personer, som var til stede.

Afsløringen af *Den Jyske Hingst* på Østervold i Randers den 22. november 1969.
Foto: Kaj Grosen.

Til billedkunstlæreren

Tag eleverne med på udflugt til *Den Jyske Hingst* på Østervold. Her skal de tage billeder med deres mobiltelefoner af hingsten i profil, frøperspektiv, nærbillede og udsnit. Der kan for eksempel fokuseres på hingstens hoved, hove eller hale. Tilbage på skolen skal eleverne så udvælge et billede og tegne skitser ud fra det enten med brug af blyant, tusch, kul eller oliekriddt alt efter de redskaber, skolen stiller til rådighed. Forsøg at undgå viskelædere, da eleverne gerne må begå fejl i deres skitser, det er en del af processen. Til sidst skal eleverne kreere nyfortolkninger af *Den Jyske Hingst* i ler ud fra en eller flere af deres skitser.

Arbejdsspørgsmål til eleverne i Billedkunst

Tegn en skitse

Tag på udflugt til Østervold og tag billeder af *Den Jyske Hingst* fra alle mulige forskellige vinkler, i profil, frøperspektiv, nærbillede og udsnit. Udvalg et billede tilbage på skolen og tegn så en eller flere skitser af hingsten. Der må gerne bruges flere forskellige redskaber til skitsernes for eksempel blyant, tusch, kul eller oliekriddt. Skitsernes bruges bagefter som inspiration, når du selv skal kreere din egen hest i ler.

Hvad er en skitse?

En skitse er for eksempel en tegning, der viser hvordan noget skal se ud. Der må gerne laves fejl på en skitse, da det ikke er det endelige resultat. En skitse er forarbejdet til noget andet.

Fotografierne her kan bruges som inspiration, når I skal tage billeder af hingsten fra forskellige vinkler.

Den Jyske Hingst, 1969. Bronze, h: 650 cm. Sokkel af Kay Fisker. Opstillet på Østervold i Randers. Randers Kommune. Foto: Roar Paaske/Randers Kunstmuseum.

Litteratur

Anne Sophie Lykke-Poulsen og Lise Jeppesen, *Helen Schou – Monumenternes kvinde*: Randers Kunstmuseums Forlag 2020.

Noter

ⁱ Anne Sophie Lykke-Poulsen: "Helen Schou – Et kæmpe arbejde", in Anne Sophie Lykke-Poulsen og Lise Jeppesen: *Helen Schou – Monumenternes kvinde*: Randers Kunstmuseums Forlag 2020, pp. 17.

ⁱⁱ Ibid., p. 19.

ⁱⁱⁱ Ibid.

^{iv} Ibid., p. 43.

^v Ibid., pp. 13-14.